🔍Instruction: The illustration pages are long in width, so please zoom in to read details clearly.

You can fix the page size, click right side in the bottom on square shape.

शिवरायांचा धावा

Storytelling and illustrated by Jay Choraghe

This illustrated storybook delves into the life of Chhatrapati Sambhaji Maharaj, the valiant successor of Shivaji Maharaj. Through vivid illustrations and compelling narratives, it portrays his unwavering courage, strategic brilliance, and profound sacrifices for Swarajya. Each page invites readers to explore the legacy of a warrior who faced immense challenges with unyielding resolve. Embark on this journey to witness the inspiring tale of a true Maratha hero.

हे चित्रमय पुस्तक छत्रपती संभाजी महाराजांच्या जीवनाची सखोल ओळख करून देते. प्रत्येक पृष्ठावर त्यांच्या अद्वितीय पराक्रमांची, स्वराज्याप्रती निष्ठेची, आणि बलिदानांची कथा रंगविली आहे. शिवाजी महाराजांचे थोरले चिरंजीव म्हणून, संभाजी महाराजांनी मराठा साम्राज्याच्या संरक्षणासाठी आणि विस्तारासाठी अपार संघर्ष केला. त्यांच्या कार्यकाळात, त्यांनी अनेक युद्धे लढली आणि कधीही पराभूत झाले नाहीत. त्यांच्या नेतृत्वाखाली, मराठा साम्राज्याने मुघल साम्राज्याच्या विरोधात ठामपणे उभे राहून स्वराज्याचे स्वप्न साकार केले. त्यांच्या जीवनातील या पराक्रमांच्या कथा या चित्रमय पुस्तकात सजीव केल्या आहेत, ज्यामुळे वाचकांना त्यांच्या अद्वितीय धैर्याची अनुभूती मिळेल.

14 May 1657
१४ मे १६५७

The Heir of Swarajya is Born
स्वराज्याचा नवा वारस जन्माला आला

Chhatrapati Sambhaji Maharaj was born on 14 May 1657 at the historic Purandar Fort near Pune. His birth was a significant moment for the Maratha Empire, symbolizing hope for a strong successor to carry forward Chhatrapati Shivaji Maharaj's vision of Swarajya. Purandar Fort, a vital strategic location, witnessed the birth of a leader destined to be remembered for his bravery and intellect.
Born to Maharani Saibai and Chhatrapati Shivaji Maharaj, Sambhaji was cherished as the heir to the Maratha throne. His upbringing was steeped in tales of valor, diplomacy, and patriotism. The birth of Sambhaji Maharaj marked the beginning of an extraordinary journey, where he would face immense challenges and emerge as a fearless defender of the Maratha Empire.

छत्रपती संभाजीराजे यांचा जन्म १४ मे १६५७ रोजी पुण्याजवळील ऐतिहासिक पुरंदर किल्ल्यावर झाला. हा मराठा साम्राज्यासाठी एक महत्त्वाचा क्षण होता, जो छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्याच्या स्वप्नाला पुढे नेणाऱ्या भावी पराक्रमी नेत्याचा उदय दर्शवत होता. पुरंदर किल्ल्याने या ऐतिहासिक घटनेला साक्ष दिली, जिथे भविष्यातील धैर्यवान आणि बुद्धिमान योद्ध्याचा जन्म झाला.
महाराणी सईबाई आणि छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या पोटी जन्मलेले संभाजीराजे हे मराठा सिंहासनाचे वारस होते. त्यांचे बालपण पराक्रम, मुत्सद्देगिरी आणि देशभक्तीच्या कहाण्यांनी भरलेले होते. संभाजीराजांचा जन्म हा त्यांच्या विलक्षण जीवनप्रवासाची सुरुवात ठरली, जिथे त्यांनी अनेक आव्हानांना सामोरे जाऊन मराठा साम्राज्याचे रक्षण केले.

A Mother Lost, But Strength Given by a Father

आश्वासन हरवले पण वडिलांनी दिली ताकद

In 1659, Saibai, Sambhaji Maharaj's beloved mother, passed away when he was just two years old. This tragic loss could have left a void in his upbringing, but Shivaji Maharaj became both a father and mentor, ensuring Sambhaji received the finest education in politics, warfare, and governance. He not only grew into a formidable warrior but also inherited Shivaji Maharaj's wisdom and strategic thinking. Shivaji Maharaj's love and guidance shaped Sambhaji into the fearless and resilient leader he would become.

सन १६५९ मध्ये संभाजीराजांच्या जन्मदात्या आई सईबाई यांचे निधन झाले, त्यावेळी ते केवळ दोन वर्षांचे होते. या दुःखाने त्यांच्या जीवनात रिक्तता निर्माण होऊ शकली असती, पण शिवाजी महाराजांनी वडिलांसह मार्गदर्शकाची भूमिका घेतली आणि संभाजीराजांना उत्तम शिक्षण दिले. त्यांना केवळ एक पराक्रमी योद्धाच नव्हे तर शिवाजी महाराजांचे धोरणात्मक विचारही लाभले. शिवाजी महाराजांच्या प्रेम आणि मार्गदर्शनामुळे संभाजीराजे एक धाडसी आणि लढवय्या नेता बनेल.

The Literary Prince's Married Life

साहित्यप्रेमी राजकुमाराचे विवाहबद्ध जीवन

In 1672, at the young age of 15, Chhatrapati Sambhaji Maharaj married Yesubai, the daughter of Pilajirao Shirke, a prominent Maratha sardar serving under Chhatrapati Shivaji Maharaj. This marriage not only strengthened political alliances but also marked the beginning of a lifelong partnership that Yesubai shared with Sambhaji Maharaj through both triumphs and trials.

Despite his youth and responsibilities as a prince, Chhatrapati Sambhaji Maharaj's passion for literature and knowledge remained unwavering. He was a scholar par excellence, fluent in Sanskrit, Marathi, and other regional languages. One of his most renowned literary contributions is Budhbhushanam, a Sanskrit treatise focusing on political ethics, the duties of a king, and the moral responsibilities of governance. This text offers profound insights into leadership and governance, reflecting his wisdom beyond his years. Chhatrapati Sambhaji Maharaj's literary pursuits revealed not only his intellectual brilliance but also his dedication to shaping a just and prosperous kingdom. His ability to balance the life of a warrior, a scholar, and a devoted husband made him a truly multifaceted leader.

सन १६७२ मध्ये, वयाच्या अवघ्या १५ व्या वर्षी, छत्रपती संभाजीराजे यांचा विवाह पिलाजीराव शिर्के यांच्या कन्या येसूबाई यांच्याशी झाला. या विवाहामुळे केवळ राजकीय संबंध बळकट झाले नाहीत तर येसूबाई आणि छत्रपती संभाजीराजे यांनी आयुष्यभर विजय-पराजयाच्या अनेक प्रसंगांना एकत्र सामोरे जाण्याची सुरुवात केली.

तरुण वयात असूनही, छत्रपती संभाजीराजे यांना साहित्य आणि विद्वत्तेची विलक्षण आवड होती. ते संस्कृत, मराठी आणि इतर भाषांवर प्रभुत्व असलेले एक विद्वान होते. त्यांच्या साहित्यिक योगदानांपैकी एक महत्त्वाचा ग्रंथ म्हणजे बुधभूषणम्, जो संस्कृत भाषेत लिहिला गेला आहे. या ग्रंथात राजधर्म, राजाच्या कर्तव्यांचे वर्णन, आणि नीतीशास्त्रावर सखोल विवेचन केले आहे. या ग्रंथातून छत्रपती संभाजीराजे यांच्या बुद्धिमत्तेचे आणि राज्यकारभाराच्या नैतिक दृष्टीकोनाचे दर्शन घडते.

छत्रपती संभाजीराजे हे केवळ एक पराक्रमी योद्धेच नव्हते तर ते एक बुद्धिमान विचारवंत आणि जनकल्याणासाठी कटिबद्ध नेते होते. त्यांच्या साहित्यप्रेमाने आणि विद्वत्तेने त्यांना बहुआयामी व्यक्तिमत्वाचे प्रतीक बनवले.

Young Sambhaji : The First Glimpse of Fearlessness.

बालसंभाजी : निर्भयतेचा प्रथम परिचय

While strategizing for Swarajya, Chhatrapati Shivaji Maharaj made a significant decision to send his young son, Sambhaji Maharaj, to the Mughal camp for a few days. For any young prince, this would have been a daunting challenge, but for Sambhaji Maharaj, it was an opportunity his first true test of courage. Despite his tender age, there was not a trace of fear in his heart. With unwavering determination, he stepped forward, his eyes burning with pride and his soul brimming with the confidence of a warrior. Alone in an enemy camp, he not only upheld the honor of Swarajya but also displayed an extraordinary glimpse of his future greatness. This moment was not just a historical event; it was the beginning of a warrior's journey—of a prince who would one day shape history!

स्वराज्यासाठी राजकीय डावपेच आखताना छत्रपती शिवाजी महाराजांनी एक महत्त्वाचा निर्णय घेतला त्यांच्या लहानग्या पुत्र संभाजी महाराजांना काही दिवस मुघल छावणीत पाठवण्याचा. हा क्षण कोणत्याही राजपुत्रासाठी कठीण असता, पण संभाजी महाराजांसाठी तो एक संधी होती स्वतःच्या धैर्याची पहिली कसोटी.
नाजूक वयातही त्याच्या मनात भीतीचा लवलेश नव्हता. त्याने निर्धाराने पाऊल पुढे टाकले, डोळ्यात स्वाभिमानाची ज्योत आणि हृदयात एक योद्ध्याचा आत्मविश्वास. मुघल छावणीच्या शत्रूराज्यात एकटा असताना, त्याने केवळ स्वराज्याचा अभिमान जपला नाही, तर आपल्या असामान्य धैर्याची झलकही दाखवली. हा प्रसंग केवळ एक ऐतिहासिक घटना नव्हती, तर पुढील महान योद्ध्याच्या प्रवासाची सुरुवात होती एका अशा राजपुत्राची, जो भविष्यात इतिहास घडवणार होता!

The Loss of a Father and Defiance of Sati.

पित्याचा विरह आणि सतीप्रथेला नकार.

In 1680, Chhatrapati Shivaji Maharaj, who had established the great Maratha Empire, passed away unexpectedly at Raigad Fort. His demise was a devastating moment for the kingdom and his family. The loss hit Sambhaji Maharaj deeply as he was already grappling with challenges as a young leader. After Shivaji Maharaj's death, Putalabai, one of his senior wives, resolved to perform Sati the ritual self-immolation on her husband's pyre.
However, Sambhaji Maharaj, with great compassion and wisdom, intervened and convinced her to abandon the ritual, asserting that life held greater purpose beyond grief. Despite his efforts, Putalabai passed away naturally soon after. This incident highlighted Sambhaji Maharaj's maturity, humane leadership, and progressive thinking against harmful rituals.

१६८० मध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांचे रायगड किल्ल्यावर आकस्मिक निधन झाले. या घटनेमुळे संपूर्ण राज्य आणि कुटुंबाला मोठा धक्का बसला. संभाजीराजांसाठी ही अत्यंत कठीण वेळ होती.
शिवाजी महाराजांच्या निधनानंतर त्यांची ज्येष्ठ पत्नी पुतळाबाई यांनी सती होण्याचा निर्णय घेतला पतीच्या चितेवर स्वतःला होम करण्याची प्रथा. परंतु संभाजीराजांनी आपल्या संवेदनशीलतेने आणि शहाणपणाने त्यांना हे टोकाचे पाऊल उचलू नये, असे समजावले. दुर्दैवाने, त्यानंतर लवकरच पुतळाबाईचे नैसर्गिकरित्या निधन झाले. या घटनेत संभाजीराजांचा प्रगल्भपणा आणि अनिष्ट प्रथांच्या विरोधातील प्रगत विचार दिसून येतात.

Coronation of Chhatrapati Sambhaji Maharaj

छत्रपती संभाजी महाराज राजाभिषेक

After the demise of Chhatrapati Shivaji Maharaj in 1680, a period of political instability engulfed the Maratha Empire. Although Sambhaji Maharaj was the rightful heir as the elder son, internal conspiracies and power struggles delayed his coronation. Finally, in 1681 at Raigad Fort, Sambhaji Maharaj was formally crowned as the second Chhatrapati of the Maratha Empire. The grand Rajyabhishek ceremony marked the continuation of Shivaji Maharaj's legacy and the reaffirmation of Swarajya's strength against external threats.
This moment symbolized the rise of a fearless and visionary leader who carried forward the mission of defending and expanding the Maratha Empire against mighty adversaries like the Mughals.

१६८० मध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या निधनानंतर मराठा साम्राज्यात राजकीय अस्थिरता निर्माण झाली. संभाजीराजे हे ज्येष्ठ पुत्र असल्याने त्यांचा स्वाभाविक हक्क होता, पण अंतर्गत कारस्थानांमुळे त्यांचा राज्याभिषेक लांबला. अखेर १६८१ साली रायगड किल्ल्यावर त्यांचा छत्रपती म्हणून भव्य राज्याभिषेक झाला. हा प्रसंग शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्याच्या वारशाचे पुनरुज्जीवन आणि बाह्य शत्रूंविरुद्ध सामर्थ्याचे प्रतीक ठरला. या क्षणी संभाजीराजे हे निडर आणि दूरदर्शी नेतृत्व म्हणून उदयास आले, ज्यांनी मराठा साम्राज्याचा विस्तार आणि संरक्षणासाठी आपले जीवन समर्पित केले.

Burhanpur War: Sambhaji Maharaj and Sarsenapati Hambirrao Mohite

बुरहानपूर युद्धः संभाजी महाराज आणि सरसेनापती हंबीरराव मोहिते

In 1681, shortly after ascending to the throne, Chhatrapati Sambhaji Maharaj led a significant military campaign against the Mughal stronghold of Burhanpur. This strategic assault was executed under the leadership of Sarsenapati Hambirrao Mohite, a distinguished commander of the Maratha Empire. The Maratha forces launched a surprise attack on Burhanpur, resulting in a substantial victory that demonstrated their military prowess and strategic acumen. This campaign not only bolstered the morale of the Maratha forces but also sent a strong message to their adversaries about the resilience and strength of Swarajya.

१६८१ मध्ये, सिंहासनावर आरूढ झाल्यानंतर, छत्रपती संभाजी महाराजांनी मुघलांच्या बुरहानपूर या महत्त्वपूर्ण किल्ल्यावर लष्करी मोहीम आखली. ही मोहिम मराठा साम्राज्याचे प्रतिष्ठित सेनापती सरसेनापती हंबीरराव मोहिते यांच्या नेतृत्वाखाली पार पडली. मराठा सैन्याने बुरहानपूरावर अचानक हल्ला करून मोठे यश मिळवले, ज्यामुळे त्यांच्या लष्करी कौशल्य आणि रणनीतीची चमक दिसून आली. या मोहिमेने मराठा सैन्याचे मनोबल उंचावले आणि त्यांच्या शत्रूंना स्वराज्याच्या दृढतेची आणि सामर्थ्याची जाणीव करून दिली.

The Triumph of the Burhanpur Campaign

बुरहानपूर युद्धाचा उत्कर्ष

The Maratha forces led by Chhatrapati Sambhaji Maharaj and Sarsenapati Hambirrao Mohite launched a swift and well-coordinated attack on Burhanpur. The Maratha cavalry played a crucial role, using speed and surprise tactics to outmaneuver the Mughal defenses. The soldiers on horseback swept through enemy ranks, ensuring a decisive victory that shocked the Mughal Empire.

छत्रपती संभाजी महाराज आणि सरसेनापती हंबीरराव मोहिते यांच्या नेतृत्वाखाली मराठा सैन्याने भुराणपूरवर जलद आणि नियोजित हल्ला केला. मराठा अश्वारूढ सैनिकांनी वेग आणि आश्चर्यकारक रणनितीने मुघल सैन्याला चकवलं. या धाडसी मोहिमेत मराठ्यांनी भक्कम विजय मिळवून मुघल साम्राज्यावर जबरदस्त धक्का दिला.

Victory and Loot at Burhanpur

भुराणपूर विजय आणि लूट

Following their successful surprise attack on Burhanpur, Chhatrapati Sambhaji Maharaj and his Maratha forces achieved a significant victory that shook the Mughal Empire. After overpowering the city's defenses, the Marathas looted the city strategically, not merely for wealth but to weaken the enemy's resources and strengthen Swarajya. They seized a vast collection of gold, silver, valuable jewels, and critical war supplies, crippling the Mughal treasury and fortifying their own military strength.

As a symbol of their triumph, the Marathas hoisted the saffron flag atop Burhanpur, declaring it under Swarajya's control. This act was a message of defiance to the Mughal Empire and a proclamation of Maratha sovereignty. During the victory celebrations, a Mughal soldier attempted to desecrate the flag and was immediately executed by the Marathas, underscoring their unwavering respect for their symbol of independence.

The victory at Burhanpur was not just about conquest but about establishing Maratha pride and asserting their dominance over enemy territories. It marked yet another chapter in Chhatrapati Sambhaji Maharaj's relentless fight to protect and expand the dream of Swarajya.

छत्रपती संभाजी महाराजांनी बुरहानपूरवर यशस्वी हल्ला करून मराठ्यांचा विजय निश्चित केला. या विजयानंतर मराठ्यांनी शहराची लूट केली, पण ही लूट केवळ संपत्ती मिळवण्यासाठी नव्हे तर मुघलांच्या संसाधनांवर प्रहार करण्यासाठी आणि स्वराज्याच्या लष्करी सामर्थ्याला बळकटी देण्यासाठी करण्यात आली. मराठ्यांनी मोठ्या प्रमाणावर सोनं, चांदी, मौल्यवान दागिने आणि युद्धसाहित्य हस्तगत केले, ज्यामुळे मुघलांच्या खजिन्यावर मोठा आघात झाला.

या विजयाचे प्रतीक म्हणून मराठ्यांनी बुरहानपूरवर भगवा ध्वज फडकवला, जो स्वराज्याच्या नियंत्रणाचा संदेश देत होता. विजय साजरा होत असताना एका मुघल सैनिकाने भगव्या ध्वजाचा अपमान करण्याचा प्रयत्न केला, ज्यामुळे त्याला तत्काळ ठार मारण्यात आले. हा प्रसंग मराठ्यांच्या ध्वजाबद्दलच्या आदर आणि स्वाभिमानाचे प्रतीक ठरला.

बुरहानपूर विजय हा केवळ लढाई जिंकण्याचा नव्हता, तर मराठ्यांचा स्वाभिमान आणि स्वराज्याची ताकद दाखवण्याचा होता. छत्रपती संभाजी महाराजांच्या स्वराज्यासाठीच्या लढ्याचे हे एक धाडसी प्रकरण ठरले.

Punishment for the Traitor Anaji Pant

धोखेबाज अनाजी पंतला शिक्षा

In 1681-1682, Anaji Pant, a senior official in the Maratha administration, conspired to overthrow Chhatrapati Sambhaji Maharaj. Anaji Pant, along with other conspirators, sought to undermine Sambhaji Maharaj's authority during a period when the Mughal Empire posed a significant threat to Swarajya. Their plan involved creating internal dissent and destabilizing the Maratha leadership. Upon uncovering the conspiracy, Chhatrapati Sambhaji Maharaj acted decisively to maintain the integrity of his reign and the stability of the Maratha Empire. Anaji Pant was subjected to a traditional form of execution, being crushed under the foot of an elephanta method historically used in South Asia for severe offenses. This punishment served as a stern warning against betrayal and reinforced the importance of loyalty within the Maratha administration. Sambhaji Maharaj's firm response to this internal threat underscored his commitment to preserving Swarajya and deterring future conspiracies.

सन १६८१-१६८२ मध्ये, अनाजी पंत, मराठा प्रशासनातील एक वरिष्ठ अधिकारी, छत्रपती संभाजी महाराजांविरुद्ध कट रचून त्यांना सत्तेतून हटवण्याचा प्रयत्न करत होते. अनाजी पंत आणि इतर कटकारांनी स्वराज्यावर मुघल साम्राज्याचा मोठा धोका असताना, संभाजी महाराजांच्या अधिकाराला कमी करण्याचा आणि मराठा नेतृत्वात अस्थिरता निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला. संभाजी महाराजांनी हा कट उघडकीस आणल्यानंतर, आपल्या राज्याच्या अखंडतेसाठी आणि मराठा साम्राज्याच्या स्थिरतेसाठी निर्णायक पावले उचलली. अनाजी पंतांना हत्तीच्या पायाखाली चिरडून मृत्युदंड देण्यात आला—दक्षिण आशियामध्ये गंभीर अपराधांसाठी वापरली जाणारी पारंपारिक शिक्षा. या शिक्षेने विश्वासघाताविरुद्ध कठोर इशारा दिला आणि मराठा प्रशासनात निष्ठेचे महत्त्व अधोरेखित केले. संभाजी महाराजांच्या या ठोस कारवाईने स्वराज्याच्या संरक्षणासाठी त्यांची बांधिलकी आणि भविष्यातील कटकारांना रोखण्याची त्यांची तयारी स्पष्ट झाली.

The Secret Attack at Sangameshwar

संगमेश्वरातील गुप्त हल्ला

After successfully leading several battles, Chhatrapati Sambhaji Maharaj was planning further strategies against the Mughal empire at Sangameshwar. The town, surrounded by dense forests and rivers, was strategically chosen as a safe spot for military discussions with his loyal commanders.
However, one of his close associates betrayed him by tipping off the Mughals about his location. Aurangzeb's commander Muqarrab Khan launched a surprise attack on Sangameshwar, capturing Sambhaji Maharaj and his trusted aide Kavi Kalash after a fierce struggle. This betrayal marked a turning point in Maratha history.

काही महत्त्वाच्या युद्धांमध्ये यशस्वी विजय मिळवल्यानंतर छत्रपती संभाजी महाराज संगमेश्वर येथे मुघलांविरुद्ध पुढील युद्धनीती आखत होते. घनदाट जंगल आणि नद्यांनी वेढलेल्या या ठिकाणाची निवड सुरक्षा आणि गुप्त बैठकीसाठी करण्यात आली होती.
परंतु एका विश्वासघातकी व्यक्तीने मुघलांना संभाजी महाराजांच्या स्थानाची माहिती दिली. औरंगजेबाच्या सेनापती मुक्करब खानने संगमेश्वरावर अचानक हल्ला चढवला आणि खडतर संघर्षानंतर संभाजी महाराज आणि त्यांचे विश्वासू साथी कवी कलश यांना कैद केले. या विश्वासघाताने मराठा इतिहासाला नवे वळण दिले.

The Capture of Sambhaji Maharaj and His Trial Before Aurangzeb.

संभाजी महाराजांचा कैद आणि औरंगजेबाचा दरबार.

After being captured at Sangameshwar, Chhatrapati Sambhaji Maharaj, his trusted aide Kavi Kalash, and their loyal soldiers were dragged to Aurangzeb's court. Despite being bound and humiliated, Sambhaji Maharaj's eyes blazed with defiance and pride.
Aurangzeb expected submission but was met with fierce resistance. Sambhaji Maharaj's fearless demeanor unsettled even the powerful Mughal emperor. His unwavering spirit, even in chains, became a testament to his undying loyalty to Swarajya and his disdain for tyranny.

संगमेश्वर येथे कैद झाल्यानंतर छत्रपती संभाजी महाराज, त्यांचे विश्वासू कवी कलस आणि त्यांचे काही सैनिक औरंगजेबाच्या दरबारात खेचले गेले. राखळदंडाने बांधलेले असूनही संभाजी महाराजांच्या डोळ्यांत अभिमान आणि रोषाची ज्वाला दिसत होती. औरंगजेबाने शरणागतीची अपेक्षा केली होती, प्रण त्यांना संभाजी महाराजांच्या कठोर प्रतिकाराचा सामना करावा लागला. कैदेत असूनही संभाजी महाराजांचा न डगमगणारा आत्मविश्वास स्वराज्याप्रती त्यांची निष्ठा आणि अत्याचारावरील तिरस्काराचे प्रतीक ठरला.

Drenched in Blood, Yet Never Bowed.

रक्तात न्हालेला पण अभिमानाने झुकला नाही.

Bound in heavy chains, blood pooling at his feet, Chhatrapati Sambhaji Maharaj faced unimaginable torture in Aurangzeb's prison. Despite excruciating pain, he stood firm, his spirit unyielding. Aurangzeb demanded secrets, promising clemency if he submitted but Sambhaji Maharaj chose death over betrayal.

Kavi Kalash, his loyal aide, also remained steadfast in silence. Both endured barbaric torment but neither uttered a single word against Swarajya. Their courageous sacrifice immortalized them as symbols of honor, loyalty, and patriotism. Sambhaji Maharaj didn't die in defeat; he embraced martyrdom in defiant victory for his beloved land.

त्यांचा एक-एक अवयव हिंसक रित्या त्यांच्या देहापासून बाजूला करण्यात आला होता. जड साखळदंडात जखडलेले आणि रक्ताच्या थरात न्हालेल्या छत्रपती संभाजी महाराजांनी औरंगजेबाच्या तुरुंगात कल्पनातीत छळाला सामोरे गेले. असह्य यातना असूनही त्यांचे धैर्य अजिबात कमी झाले नाही. औरंगजेबाने गुपितांची मागणी करत शरणागतीसाठी प्रलोभन दिले, पण संभाजी महाराजांनी विश्वासघातापेक्षा मरणाला स्वीकारले. त्यांचे विश्वासू कवी कलसही निर्धाराने गप्प राहिले. दोघांनीही अमानुष छळ सहन केला, पण स्वराज्याविरुद्ध एक शब्दही कधी उच्चारला नाही. त्यांचा धीरोदात्त त्याग सन्मान, निष्ठा आणि देशभक्तीचे प्रतीक ठरला. आखेर, ११ मार्च १६८९ साली, तुळापूर येथे संभाजी महाराज अनंतात विलीन झाले.

छत्रपति संभाजी महाराज

The Unbreakable Spirit
He was the lion-hearted warrior who roared in defiance of tyranny. From the battlefield to the courtroom of Aurangzeb, Sambhaji Maharaj's unyielding resolve and bravery remain a beacon of inspiration for generations. This book is a tribute to his extraordinary journey a tale of battles fought, wisdom shared, and sacrifices made for the dream of Swarajya.

अविचल धैर्याचे प्रतीक
ते सिंहासारखे निडर योद्धे होते, ज्यांनी अत्याचारांच्या विरोधात गर्जना केली. रणांगणापासून औरंगजेबाच्या दरबारापर्यंत संभाजीराजे यांची अदम्य जिद्द आणि शौर्य आजही पिढ्यांसाठी प्रेरणास्थान आहे. हा पुस्तक त्यांच्या विलक्षण प्रवासाला श्रद्धांजली आहे युद्धे, ज्ञानाची देणगी आणि स्वराज्यासाठी दिलेल्या बलिदानाची कहाणी.

Thank You for Reading!

Thank You for Reading!

I appreciate you taking the time to explore Shivrayancha Chhava. If you liked this project, feel free to leave a comment, like, or share.

शिवरायांचा छावा वाचल्याबद्दल धन्यवाद! तुम्हाला प्रोजेक्ट आवडला असेल, तर लाइक, कमेंट किंवा शेअर करायला विसरू नका.

🔍 Zoom in to see the detailed illustration.

🔍 तपशीलवार चित्रण पाहण्यासाठी झूम इन करा.